

Univers Pedagogic

 45 (881),
 14 decembrie 2023

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

Republica Moldova și-a îmbunătățit performanța, comparativ cu media OECD, la testarea PISA

Rezultatele Republicii Moldova în cadrul Programului pentru Evaluarea Internațională a Elevilor PISA 2022 au fost prezentate în cadrul unei conferințe de presă de Dan Perciun, ministrul Educației și Cercetării, și Lilia Ivanov, directoarea Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare.

Republica Moldova a participat la testarea PISA alături de alte 80 de state. Analiza include performanțele elevilor la matematică, științe și citire/lectură.

Testarea PISA 2022 s-a desfășurat în perioada martie-mai, în acest exercițiu fiind implicați circa 6800 de elevi de 15 ani din țara noastră, ceea ce reprezintă aproximativ 23% din numărul total de elevi de vârstă respectivă. Participanții au rezolvat teste cu durată de două ore la fiecare din cele trei domenii analizate. Testele sunt concepute de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) pentru a evalua în ce măsură elevii din Republica Moldova și alte țări, la sfârșitul învățământului obligatoriu, își pot pune în aplicare cunoștințele în situații din viața reală și sunt pregătiți să participe pe deplin la viața societății. Republica Moldova este la a 4-a participare în testarea PISA, precedentele fiind testarea PISA 2009+, PISA 2015, PISA 2018. În anul 2022 pentru prima dată elevii din Republica Moldova au susținut testarea PISA la calculator.

Principalele constatări și rezultate ale testării PISA 2022:

1. Republica Moldova și-a îmbunătățit performanța, comparativ cu media OECD, la testarea PISA. La prima participare a Republicii Moldova în testarea PISA 2009, diferențele dintre media OECD și punctajul mediu al Republicii Moldova a fost de 99 de puncte la domeniul matematică, 105 puncte la domeniul citire/lectură, 88 de puncte la domeniul științe. Diferențele respective s-au micșorat semnificativ pe parcursul următoarelor cicluri de testare PISA. Astfel, în testarea PISA 2022, diferențele dintre media OECD și punctajul mediu al Republicii Moldova este de 58 de puncte la domeniul matematică (diferența s-a diminuat cu 41 de puncte, comparativ cu testa-

rea PISA 2009), 65 de puncte la domeniul citire/lectură (s-a diminuat cu 40 de puncte, comparativ cu testarea PISA 2009), 68 de puncte la domeniul științe (s-a diminuat cu 20 puncte, comparativ cu testarea PISA 2009). Comparativ cu diferențele înregistrate în testarea PISA 2018, se constată că în PISA 2022, la matematică diferența dintre media OECD și punctajul mediu al Republicii Moldova s-a diminuat cu 10 puncte, la citire/lectură nu s-a schimbat semnificativ (o creștere cu 2 puncte), iar la științe diferența a crescut cu 7 puncte.

2. Mediile obținute de elevii din țările OECD, inclusiv cei din Republica Moldova, au înregistrat o scădere față de ciclul PISA 2018. În testarea PISA 2022 punctajele medii obținute de elevii din Republica Moldova la domeniile matematică, citire/lectură și științe sunt 414 puncte, 411 puncte și, respectiv, 417 puncte. Comparativ cu punctajele medii înregistrate în testarea PISA 2018, se constată că la matematică punctajul mediu a scăzut cu 7 puncte, la citire/lectură – cu 13 puncte, iar la științe – cu 11 puncte. Media țărilor OECD în testarea PISA 2022 este de 472 de puncte la matematică, 476 de puncte la citire/lectură și 485 de puncte la științe. În comparație cu testarea PISA 2018, mediile OECD au scăzut cu 17 puncte la matematică, cu 11 puncte la citire/lectură și cu 4 puncte la științe. Pandemia COVID-19, sistarea activității instituțiilor de învățământ și tranziția la învățarea online sau hibridă au avut un impact negativ asupra performanțelor academice. În testarea PISA 2022 punctajele medii la majoritatea țărilor participante au scăzut, comparativ cu ciclurile precedente de testare. Totodată, pe lângă efectul pandemiei, trebuie de luat în considerare și efectul schimbării formatului de testare, de la testarea pe hârtie la testarea pe calculator.

3. Punctajele medii ale elevilor din instituțiile de învățământ cu un număr mic de elevi sunt semnificativ mai mici decât punctajele

medii ale elevilor din instituțiile de învățământ cu un număr mare de elevi. Elevii din instituțiile de învățământ mici, cu un număr total de până la 400 de elevi, au obținut 387 de puncte la matematică, 379 de puncte la citire/lectură și 388 de puncte la științe. La matematică, de exemplu, punctajul mediu obținut de elevii din instituțiile mici este cu 34 de puncte mai puțin decât cel al elevilor din instituțiile de învățământ cu un număr total de elevi cuprins între 400 și 900. Conform datelor OECD, această diferență de puncte este aproximativ echivalentă cu o diferență de un an de școlarizare. În același timp, punctajul obținut de elevii din instituțiile mici este cu 71 de puncte mai mic decât cel al elevilor din instituțiile de învățământ cu un număr total de elevi de peste 900, respectiv, această diferență reprezintă aproximativ doi ani de școlarizare.

4. La citire/lectură și la științe punctajul mediu al fetelor este semnificativ mai mare decât cel al băieților. La domeniul citire/lectură diferența dintre punctajul mediu al fetelor și punctajul mediu al băieților este de 30 de puncte, fetele obținând un punctaj de 427 de puncte, iar băieții 397 de puncte. La domeniul științe fetele au obținut un punctaj mediu de 421 de puncte, comparativ cu punctajul mediu al băieților de 413 puncte. La domeniul matematică punctajul mediu al băieților este aproximativ același ca și punctajul mediu al fetelor (416 puncte este punctajul mediu al băieților și 412 puncte este punctajul mediu al fetelor).

5. Elevii avantajati din punct de vedere socioeconomic înregistrează performanțe mai înalte în toate domeniile decât elevii dezavantajați. În testarea PISA 2022 elevii avantajati din punct de vedere socioeconomic din Republica Moldova au obținut la matematică 461 de puncte (cu 82 de puncte mai mult decât punctajul mediu al elevilor dezavantajați), la citire/lectură 462 de puncte (cu 92 de puncte mai mult decât punctajul mediu al elevilor dezavantajați) și 463 de puncte la științe (cu 81 de puncte mai mult decât punctajul mediu al elevilor dezavantajați). Totodată, comparativ cu testarea PISA 2018, s-au diminuat diferențele dintre punctajele medii ale elevilor avantajati și ale celor dezavantajați din punct de vedere socioeconomic. Astfel, în testarea PISA 2022, diferența dintre punctajul mediu al elevilor avantajati și cel al elevilor dezavantajați este de 82 de puncte la matematică (s-a diminuat cu 19 puncte comparativ cu testarea PISA 2018), 92 de puncte la citire/lectură (s-a diminuat cu 9 puncte față de testarea PISA 2018), 81 de puncte la științe (s-a diminuat cu 11 puncte față de testarea PISA 2018).

(Continuare în pag. 2)

A fost aprobat Programul de dezvoltare a educației incluzive pentru anii 2024 – 2027

Guvernul a aprobat Programul de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2024 – 2027. Documentul stabilește acțiunile planificate pentru factorii de decizie la toate nivelurile sistemului de educație, în scopul asigurării educației incluzive.

„Republica Moldova a înregistrat succese în asigurarea accesului pentru toți copiii în instituțiile de învățământ general. Rămâne, însă, să asigurăm un mecanism de finanțare pentru grădinițe, or, astăzi acesta lipsește, și să oferim serviciile necesare pentru copiii cu dizabilitate severă, în special, prin angajarea cadrelor didactice de sprijin și prin dotarea instituțiilor cu echipament specific și tehnologii asistive. Este un program ambițios, mizăm, bineînțeles, și pe suportul partenerilor internaționali în implementarea acestuia”, a spus ministrul Dan Perciun.

Totodată, ministrul a mai accentuat că, după absolvirea gimnaziului sau a liceului, tinerii trebuie să aibă acces la învățământul profesional tehnic și superior, precum și la alte forme de educație pe tot parcursul vieții, având asigurată tranziția spre piața muncii.

Potrivit documentului, până în 2027 cota copiilor cu dizabilități incluși în învățământul preșcolar urmează să constituie 5% din numărul total de copii la acest nivel de învățământ, 3% din numărul total de copii/tineri incluși în învățământul profesional tehnic și 2% din numărul total de tineri din învățământul superior.

Programul mai prevede asigurarea transportului adaptat pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități, astfel încât în următorii trei ani numărul acestora să poată acoperi în proporție de cel puțin 50% necesitățile copiilor.

Bursele studenților de la pedagogie vor fi dublate

Studenții de la pedagogie – viitori învățători și profesori – vor primi burse de două ori mai mari. O decizie în acest sens a fost aprobată de Guvern. Valoarea bursei va fi racordată a nivelului reușitei academice a fiecărui student.

Astfel, studenții de la ciclul I licență, care beneficiază de bursă de categoria I, vor primi lunar din bugetul de stat 2810 lei, pentru categoria II sunt prevăzuți 2400 de lei, pentru categoria III – 2200 de lei. Mărirea bursei pentru studenții din anii terminali de la specialitățile din domeniul

educației a fost majorată la 3280 lei, pentru categoria I, până la 2800 lei pentru categoria II și 2570 de lei pentru categoria III. Bursele majorate vor fi achitate retroactiv, din luna noiembrie curent.

„Obiectivul major al ministerului este creșterea prestigiului a tot ce înseamnă educație, a profesiei pedagogice, a universităților. Profesia de pedagog este una dintre cele mai importante și fundamentale pentru o societate și, prin acțiunile noastre, ne propunem să generăm un interes mai mare pentru aceste specialități în rândul tinerilor”, a spus ministrul Dan Perciun.

Decizia privind majorarea bursei pentru studenții de la pedagogie se înscrie în prioritățile Ministerului Educației și Cercetării pentru învățământul superior și are ca scop menținerea cadrelor didactice în sistem și motivarea tinerilor pentru o carieră în acest domeniu.

Pentru dublarea cuantumului bursei studenților cu profil pedagogic, din bugetul de stat, anul viitor vor fi alocate peste 34 milioane de lei.

Tot de la 1 ianuarie 2024 salariile cadrelor didactice vor crește cu 15%.

Republica Moldova și-a îmbunătățit performanța, comparativ cu media OECD, la testarea PISA

(Continuare din pag. 1)

6. Elevii din instituțiile de învățământ din mediul urban înregistrează performanțe mai înalte în toate domeniile testării PISA, comparativ cu elevii din instituțiile de învățământ rurale. Elevii din instituțiile de învățământ urbane au obținut 433 de puncte la matematică și la citire/lectură și 436 de puncte la științe, în comparație cu elevii din instituțiile de învățământ din mediul rural, care au obținut 385 de puncte la matematică și la științe și 376 de puncte la citire/lectură.

7. Fiecare al 2-lea elev de 15 ani din Republica Moldova atinge cel puțin nivelul minim de competență conform scalei PISA. Fiecare domeniu evaluat în testarea PISA conține câteva niveluri de competență, de regulă, de la Nivelul 1 la Nivelul 6. Conform standardelor OECD, nivelul minim de competență pentru fiecare domeniu reprezintă Nivelul 2. În baza rezultatelor testării PISA 2022, se constată că 44,3% din numărul elevilor de 15 ani din Republica Moldova ating cel puțin nivelul

minim de competență la matematică. La citire/lectură procentul numărului de elevi care au atins nivelul minim de competență este de 51%, care este același și pentru domeniul științe.

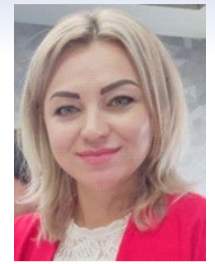
8. În instituțiile de învățământ mari, aproximativ 7 din 10 elevi ating nivelul minim de competență, comparativ cu 3 din 10 elevi din instituțiile mici. Datele testării PISA 2022 indică variații semnificative între instituțiile mici, medii și mari în ceea ce privește procentul numărului de elevi care ating cel puțin nivelul minim al competențelor. De exemplu, la matematică, procentul numărului de elevi care ating cel puțin nivelul minim de competență este de circa 31% pentru elevii din instituțiile mici, 48% pentru elevii din instituțiile medii și 67% pentru elevii din instituțiile mari.

Ministerul Educației și Cercetării aduce mulțumiri tuturor elevilor care au participat la testarea PISA 2022, directorilor instituțiilor de învățământ, coordonatorilor școlari, administratorilor de test care au asigurat buna desfășurare a testării.

PSIHOLOGUL RĂSPUNDE

Ce este sponsoringul și care sunt consecințele lui?

Ana MARIN,
psiholog, grad didactic I,
Serviciul de asistență
psihopedagogică,
Ștefan Vodă

Acest articol reflectă una dintre activitățile Programului educativ „12 PLUS”, elaborat de Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC) în anul 2017, având ca supliment și o activitate elaborată în anul 2021, adresată adolescenților, care are ca scop de a dezvolta reziliența față de abuzul și exploatarea sexuală.

Adolescența este o perioadă distinctă în viața unei persoane, atunci când individul nu mai este copil, dar încă nu e adult. Unii compară perioada adolescenței cu un tunel în care copiii dispar pentru ca, peste câțiva ani, să iasă la lumină în celălalt capăt al tunelului, deja adulți. Comparația subliniază faptul că perioada respectivă este atât de turbulentă, încât niciodată nu vom ști cine va fi cel cu care ne vom întâlni după adolescență.

Viteza cu care se dezvoltă tehnologiile informaționale, de asemenea, sporește riscul la care sunt supuși adolescenții - de a construi, în spațiul virtual, relații nocive care pot escala în viața reală, afectând tânărul pe parcursul vieții. Dacă adulții pot controla activitățile adolescentului în viața de zi cu zi, atunci spațiul virtual este departe de a fi reglementat. Mulți îngrijitori nu au fost pregătiți pentru spațiul virtual unde, de multe ori, se formează realități paralele, cu impact asupra modului în care adolescentul se definește.

O modalitate de a sexualiza tinerii este implicarea acestora în relații de tip *sponsoring* - unul dintre fenomenele la care sunt supuși provocării adolescenței, când tinerii, indiferent de gen, sunt implicați în relații sexuale cu adulții, în schimbul unor bunuri, cadouri sau bani. Aranjarea întâlnirilor dintre adultul interesat și tânăr/copil poate avea loc prin intermediul internetului, rețelelor de semeni sau tinerii pot fi abordați spontan de către adulții interesați, fie în mall-uri, fie în parcuri sau în

localuri în care tinerii sunt adesea în căutarea sponsorilor.

Pentru ca tânărul/tânara să accepte genul de relații tip „sponsoring”, remunerarea ar putea lua forma unor cadouri, deseori foarte scumpe sau exlusive, precum sunt telefonul mobil, parfumurile, playerul audio etc., iar în unele cazuri și lucruri mai ieftine - un CD dorit, haine, accesorii sau un luciu de buze. Alteori, „sponsorii” plătesc bani. Unele dintre întâlnirile de o singură dată devin relații permanente, devin o afacere atunci când o tânără oferă sex sponsorului în schimbul unor bunuri.

„Sponsoringul” nu este un incident ocazional în rândul tinerilor. Actul de implicare a adulților în relații sexuale cu tinerii în schimbul banilor este considerat o formă de exploatare sexuală. Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului, care este un catalog de acte normative cu privire la toate aspectele vieții tinerilor, prevede și un act normativ privind protecția copiilor împotriva unor astfel de infracțiuni. Protecția împotriva exploatarei sexuale comerciale face parte și din domeniul de aplicare al legislației Republicii Moldova. Normele penale orientate să ocrotească minorii de exploatarea sexuală sunt prevăzute în capitolul IV al Codului Penal al Republicii Moldova, art. 172, 173, 175.

Consecințele sponsoringului

Câștigul/beneficiul (care poate fi obținut: gadgeturi, produse cosmetice, haine, bani, senzație de elevație socială), datorită obținerii unor gadgeturi, sau a hainelor impresionante; o mai mare stimă de sine și încredere în sine (*pot obține singur, am tot ce vreau, sunt atrăgător/atrăgătoare, cineva vrea să iasă cu mine și este gata să plătească pentru aceasta etc.*); convingerea că ai întâlnit /vei întâlni persoane fascinante (de exemplu, „sponsorul” mă va duce la petrecere/îmi dă posibilitatea să vizitez locuri interesante sau să particip la evenimente

mondene/mă va ajuta să mă lansez în viață); sentimentul de maturitate (*colegii mei nu știu cum e*).

Pierderile (ce poți pierde?): riscuri pentru sănătate - boli cu transmitere sexuală (de exemplu, HIV/SIDA); o sarcină neplanificată și nedorită; riscul de a comite o infracțiune împotriva legii, de exemplu, traficul de droguri, furtul, prostituarea colegilor); riscul de abuz fizic, șantaj, viol; riscul de a cădea în dependență de alcool/droguri/etc.; riscuri pentru sănătatea mintală, anxietate, depresie, stres, teamă; riscul de a fi respins și stigmatizat de grup/familie/comunitate; riscul de a pierde buna reputație; posibile dificultăți în relații bazate pe respect și tratament obiectiv; împovărare din cauza unei reputații rușinoase (etichetare); „pierderea nevinovăției” ca urmare a expunerii la consecințele negative ale întreținerii unor contacte sexuale în schimbul unor cadouri sau bani; pierderea respectului de sine etc.

Rezumând: deși cifra obținută la calcularea „pierderilor” este mai mare decât cea care reprezintă „câștigurile”, persoanele care se implică în „sponsoring” iau rareori în considerare consecințele negative, adică ceea ce ar putea pierde. Acestea consideră că dețin controlul situației, însă nu observă faptul că contactele sexuale în schimbul unor cadouri sau bani comportă riscuri majore. Adesea persoanele respective nici măcar nu iau în considerare riscurile, chiar dacă nimeni nu poate spune ce se va întâmpla în timpul unei astfel de întâlniri „sponsorzate” și ce influență asupra viitorului lor va avea o astfel de relație. Riscurile legate de pierderea sănătății mintale sau fizice nu pot fi anulate și nici răscumpărate. Acestea nu pot fi înlocuite nici cu cele mai bune gadgeturi sau haine și ar putea lăsa sechele pentru toată viața.

Școala Profesională din Ceadâr-Lunga a fost dotată cu utilaj modern

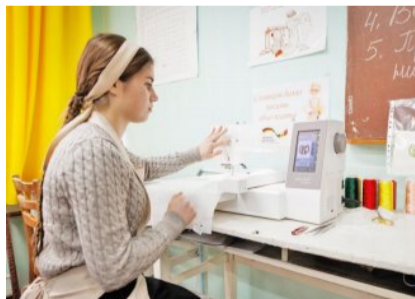
Un set de echipamente moderne, în scopul îmbunătățirii procesului educațional în învățământul profesional tehnic, a fost donat Școlii Profesionale din Ceadâr-Lunga. Valoarea utilajului se ridică la peste 50 de mii de euro, achiziția fiind o donație din partea Guvernului Germaniei. Acțiunea are drept scop dotarea instituției conform celor mai înalte standarde și utilizarea eficientă a materialelor de ultimă generație în cadrul sesiunilor practice de laborator de către tinerii care învață la specialități din diferite ramuri ale industriei.

La evenimentul oficial de transmitere a echipamentelor a participat secretarul de stat al Ministerului Educației și Cercetării, Galina Rusu, alături de alți oficiali, parteneri de dezvoltare. În luarea sa de cuvânt, Galina Rusu a subliniat că pentru a crește atractivitatea învățământului profesional tehnic ministerul va continua să investească și să contribuie la modernizarea infrastructurii instituțiilor.

„Mulțumim pentru tot suportul partenerilor de dezvoltare în efortul nostru de a moderniza sistemul

educațional, inclusiv în dotarea cu echipamente de ultimă generație și în adaptarea condițiilor și a procesului didactic la cerințele actuale ale pieței forței de muncă”, a spus secretarul de stat.

Donația include un tractor și un plug pentru orele practice ale elevilor din domeniul agriculturii, mobilier pentru sălile de studii, utilaje de laborator pentru viitorii cusători și cusătorese, un set de instrumente pentru viitorii tâmplari și altele. Echipamentele au fost achiziționate în cadrul proiectului GIZ „Întreprin-

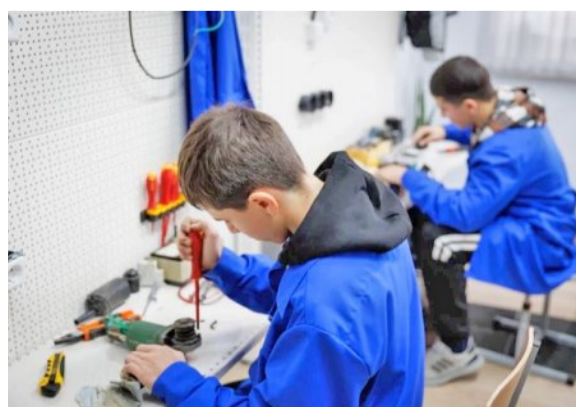

deri și Comune Puternice pentru Moldova” pentru Școala Profesională din Ceadâr-Lunga. De o investiție similară va beneficia și Școala Profesională din Râșcani. Astfel, valoarea totală a donației din partea Guvernului Germaniei pentru cele două școli constituie peste 100 de mii de euro.

Instituțiile au fost selectate în comun cu Ministerul Educației și

Cercetării (MEC), iar necesarul de echipamente a fost coordonat atât cu Instituțiile de Învățământ Profesional Tehnic (IÎTP) beneficiare, cât și cu MEC.

În anul curent de studii 100 de elevi din cadrul Școlii Profesionale din Ceadâr-Lunga au fost încadrați în învățământul dual, având posibilitatea să își dezvolte abilități practice în domeniul în care își fac studiile.

Dorina TRONCIU: „Visurile devin realitate doar trebuie să crezi și să muncești pentru ele!”

...Învingători nu sunt doar cei ce reușesc să obțină locuri de frunte, dar cei care au curajul să participe și tind a zbura spre culmi nebănuite și a înălța Coloana Infinitului în educație!

Am adresat Dorinei câteva întrebări dorind să pătrundem și în universul preocupărilor sale profesionale, dar și în atmosfera ei familială unde s-a format ca personalitate.

- De ce beneficii se bucură o tânără educatoare care s-a învrednicit de a câștiga o victorie binemeritată?

Ai fost ghidată de îndemnul unor persoane apropiate, cum mărturiseați într-un interviu, unor pedagogi când ai decis să devii educator sau a fost o decizie a ta personală?

- Niciodată nu am încetat să cred că a fi educator nu este doar o profesie, ci un destin, o vocație, un dar! Inițial eram extrem de nehotărâtă în ceea ce privește alegerea unei facultăți, îmi doream să fac medicină sau pedagogie, iar rolul decisiv în alegerea finală l-a jucat fratele meu mai mare, căruia îi sunt recunoscătoare pentru faptul că m-a ajutat să-mi descoper adevărata menire, el a fost cel care, ținându-mă strand de mână, a fost împreună cu mine și am depus actele la Colegiul Pedagogic „Alexei Mateevici” din Chișinău. Până la final decizia mi-a aparținut mie, însă eu mereu afirm că nu eu mi-am ales această meserie. ci ea m-a ales pe mine! Niciodată nu am regretat de alegerea pe care am făcut-o, dacă aș putea da timpul înapoi aș merge necondiționat pe același drum!

- Ce studii ai urmat, unde ai acumulat o anumită experiență pentru ca dorința de a fi îndrumător al copiilor să devină realitate?

- Vreau să încep cu o remarcă importantă, întotdeauna am susținut ideea că studiile superioare sunt importante, desigur, ele nu ne definesc ca oameni, ca valori și atitudine, dar ne definesc în ceea ce privește relațiile noastre sociale. Consider că acestea ne ajută să ne punem bazele vieții de adult și influențează într-o mai mare măsură parcursul acesteia, vorbind aici despre posibilitățile de autorealizare și integrare profesională!

Cu mândrie spun că sunt absolventa Colegiului Pedagogic „Alexei Mateevici” din Chișinău, specialitatea „Pedagogie preșcolară”.

Cu certitudine și fermă încredere susțin că colegiul a fost locul în care m-am format în calitate de educator, locul unde am primit și dezvoltat cele mai importante achiziții pentru formarea mea profesională, este locul care mi-au crescut aripi și m-a inspirat.

După colegiu am urmat studiile superioare de licență și masterat la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, studiile de licență le-am absolvit la facultatea de „Istorie și Filologie”, specialitatea „Geografie”, după care am absolvit programul de masterat în „Didactică Educației Civice”.

Aici am descoperit un nou nivel și o altă ramură a pedagogiei, am acumulat noi cunoștințe și mi-am format și dezvoltat capacități care ulterior m-au ajutat să devin personalitatea care sunt astăzi, prin urmare exprim respect și recunoștință tuturor profesorilor, pentru contribuția enormă la formarea mea ca personalitate și cadru didactic.

Experiența am acumulat-o angajându-mă în calitate de educator în cadrul Instituției de Educație Timpurie Creșă-Grădinița „Poienița” din s.Malcoci, r.Ialoveni, unde activez și

Dorina Tronciu este deținătoarea premiului I în cadrul Concursului Republican „Pedagogul anului”, la secțiunea „Educatorul anului”, 2023. Absolventă a UPSC, în prezent este educatoarea la grupa pregătitoare în Grădinița „Poienița” din satul Malcoci, r. Ialoveni. După 6 ani de activitate, se bucură că prima promoție de copii pe care i-a ghidat în activitatea sa la grădiniță au pășit deja pragul școlii, devenind elevi ai clasei I.

în prezent. Fiind la început de drum nu a fost deloc ușor, practic înveți totul de la zero, lipsa experienței dezvoltă cumva și o atitudine sceptică a celor din jur față de persoana ta în ceea ce privește abilitățile profesionale, precum că dacă nu ai experiență nu ești îndeajuns de bun în ceea ce faci! Dar nimic nu este imposibil, totul se obține prin multă muncă, efort, dedicație și perseverență.

- Ce dificultăți întâlniți în asimilarea unor noi aptitudini digitale, în această perioadă când se dezvoltă tot mai mult tehnologiile informaționale și de comunicare?

- Este adevărat lumea de azi se schimbă cu o viteză uluitoare, luând în considerare avântul tehnologic trebuie faci față acestor schimbări, iar dezvoltarea aptitudinilor digitale la momentul de față este o necesitate, nu este ușor să ai necesitatea să te schimbi în permanentă, să înveți încontinuu și să fii în pas cu noile tehnologii. Dar nu e și imposibil, în acest sens ne vin în ajutor programele naționale de alfabetizare digitală, cursurile de formare, seminarele, care într-un mod interactiv și captivant ne ajută să dezvoltăm aptitudinile digitale necesare.

- Dacă nu e o problemă ca să găsești și să accesezi informațiile necesare pe internet privind munca cu copilații, este oare satisfăcător pentru un educator să dispună de aceste facilități sau e nevoie de alte surse ca o persoană să devină un pedagog bun, în opinia ta?

- Pentru a deveni un pedagog bun trebuie să te dezvolti și să înveți încontinuu, probabil aceasta e și cheia succesului! Este ușor a accesa informații pe internet, dar nu este suficient și în multe cazuri - eficient. Eu cred în puterea cărților, cartea ne oferă cele mai trainice și veridice cunoștințe însă e puțin să te oprești aici, trebuie să ai cunoștințe despre tot ceea ce poate contribui la formarea ta profesională, seminarele, webinarele, mesele rotunde, ateliere de formare, trainingurile, toate acestea contribuie constant la dezvoltarea celei mai bune versiuni ale tale.

- Fiind tu însăși la vârsta când dorești să decoperi multe taine ale lumii științifice, ale naturii și societății în care viețuiești, îți este mai ușor să faci și pe copii să pună întrebări despre tot ce-i înconjoară, să devină mai ingenioși, mai bine pregătiți pentru viață?

- Cu certitudine, desigur, din inimă pornește îndemnul către cunoașterea, pentru perfecțiune și înălțare spre culmele deosebitului, învățăm împreună, ne jucăm, descoperim tot ce este nou și interesant, asta mă ajută să fiu mai aproape de copii, mă

cărțile, și, de asemenea, colecționez cărți pentru propria mea bibliotecă, Sunt moderator în cadrul diverselor festivități, în timpul călătoriilor.

- Ce calități apreciați la un educator modern?

- Încrederea în vocația sa și puterea dragostei față de copii - acestea îl face valoros pe un pedagog. Consider că noi, pedagogii, în primul rând, trebuie să dăruim bunătațe, calitatea care poate schimba lumea, o poate face mai iubitoare, mai prosperă, mai cultă și, desigur, mai fericită. Bunătața pe care o sădăm cu multă grijă în inimile copiilor, confirmă afirmația lui Dalai Lama: „Fii bun de câte ori se poate. Și întotdeauna se poate”. Curajul, voința, responsabilitatea, perseverența, empatia, altruismul și flexibilitatea sunt în opinia mea calități demne de apreciat.

- Care sunt calitățile dvs. care vă definesc personalitatea? Dar care trăsături de caracter, aptitudini ați dori să vi le cultivați,imentați pe viitor?

- „Nu încerca să devii o persoană de succes, ci una de valoare.” (Albert Einstein). Este citatul după care mă ghidez atât în viață cât și în meseria de educator, în esență valorile sun cele care ne reprezintă cu adevărat!

Calitățile care mă definesc sunt: credința, bunătața, cinstea, onestitatea, responsabilitatea, empatia, curajul, carisma, perseverența, dragostea față de țară, pasiunea pentru bine, adevăr și frumos, iar eu, la rândul meu, transmit și dezvolt mai departe aceste valori discipolilor mei. Prin urmare pășind sigur prin labirintul vieții, pedagogul de succes, prin exemplul propriu, ajută discipolii în realizarea potențialului propriu!

- Aveți un profesor îndrăgit, un model de la care ați dori să vă inspirați mereu, să-i urmați exemplul?

- Fiind în calitate de pedagog la rândul meu le datorez multe profesorilor mei, care au contribuit semnificativ la dezvoltarea mea. Dar vreau să menționez aici o profesoară care și-a lăsat o amprentă semnificativă în dezvoltarea și formarea mea, care m-a ajutat să mă descopăr, să cred în potențialul propriu și în realizarea acestuia. Doamna Nina Dodon, care mi-a fost profesoară la Colegiul „Alexei Mateevici” din Chișinău, este acel dascăl cu vocație care prin darul său a știut mereu să motiveze, să inspire, să dăruiască căldură, bunătațe și dragoste! Cu mândrie și recunoștință spun că mi-a fost profesoară!

- În situația în care se află astăzi poporul, ce gânduri vă frământă în legătură cu cei mai săraci, cu cei orfani, rămași fără tutelă părintească?

- Cu regret trebuie să recunoaștem că în pofida modernizării, dezvoltării societății problema copiilor rămași fără părinți, copiilor care duc un nivel de trai scăzut și chiar de multe ori sunt lipsiți de accesul la educație, rămâne o problemă actuală a societății noastre, aparte este un subiect care mă sensibilizează, mai ales fiind zi de zi lângă copii cu greu accept faptul că mulți copii din țară sunt lipsiți de un trai decent și de ceea ce în mod normal ar trebui să beneficieze orice copil.

Să nu rămânem indiferenți celor care sunt mai triști ca noi, implicându-ne astfel cu colectivul grădiniței în diverse acte de caritate, facem tot ce ne stă în puterile noastre. Nu trebuie să fim indiferenți, nimeni nu a sărăcit vreodată, oferind! Este foarte important să înțelegem acest lucru dar mai mult să-l aplicăm în practică și să educăm asta și la copii!

Din păcate, războaiele continuă, societatea este agitată și Pacea s-ar fi pierdut în oceanul neliniștilor cotidiene care macină omenirea, respectiv este foarte important să le vorbim co-

piilor despre pace și mai mult ca atât să o promovăm pentru a crește și dezvolta o societate sănătoasă.

„Nu vă fie teamă să riscați pentru pace, să predați pacea, să trăiți pacea.. Pacea va fi ultimul cuvânt al istoriei!” - Papa Ioan Paul al II-lea.

Acest citat atât de bine ne învață să iubim pacea, să o promovăm și să o trăim, ceea ce dezoltăm astăzi copiilor în grupă - asta va fi țara în viitor.

Îmi doresc cel mai mult să fie PACE pe pământ, ca toți copiii lumii să traiască în pace.

- Un gând ce l-ați împărtăși cu cei care la fel ca și dvs. se străduie, luptă pentru pace, binele generației tinere, pentru pace, binele semenilor...

- Cred în ceea ce a spus cândva Roosevelt: „Viitorul aparține celor care cred în frumusețea visurilor”. Asta m-a ajutat să cred în visurile mele, unul dintre ele a devenit realitate, cel de a deveni Deținătoare a premiului I și titlul „Educatorul anului”, în cadrul Concursului republican „Pedagogul anului”, ediția 2023, la vârsta de 26 de ani! Dar sunt motivată să nu mă opresc aici, îmi doresc să ajung personalitatea anului în domeniul educației. Visul meu cel mai mare este să ajung în Statele Unite ale Americii.

Visurile devin realitate doar trebuie să crezi și să muncești pentru ele. Cât despre concursul „Pedagogul anului”, a fost o experiență inedită care mi-a oferit oportunitatea de a-mi dezvolta și pune în valoare cunoștințele, abilitățile și competențele spre binele copiilor și în numele viitorului. Am demonstrat că și tinerii pedagogi sunt capabili și dispun de cunoștințele și abilitățile necesare pentru a educa noi generații și sunt capabili de a face educație de calitate, că experiența nu spune totul și nu definește gradul de profesionalism. Încurajez toți pedagogii să participe la acest concurs, să iasă din zona lor de confort, învingători nu sunt doar cei ce reușesc să obțină locuri de frunte, dar cei care au curajul să participe și tind a zbura spre culmi nebănuite și a înălța Coloana Infinitului în educație!

Vin cu un mesaj către pedagogi

- Dragi pedagogi, într-un veac al tuturor posibilităților și dificultăților, vă doresc să cuprindeți în ochii copiilor cerul și să le deschideți vederea spre soarele lor interior, să vă educați discipolii scriind în inimile lor virtuți și valori, ca ei să devină visul excepțional al dumneavoastră. Să aveți gânduri sublime și fapte mărețe, să fiți alchimisti neamului pentru a transforma destine de copii în ctitoria eternității.

Propagând experiența dascălilor erudiți din țară, ne bucurăm să descoperim și tineri pedagogi care se străduie mereu să devină un exemplu pentru alți semeni de-ai lor care vor să-și lege destinul cu cel al copiilor. Un astfel de model este și Dorina Tronciu.

Îi mulțumim prin intermediul ziarului pentru că se asociază cu cei mai buni profesori fiind alături ca toți și împreună să stăm la straja valorilor noastre culturale și lingvistice.

A intervievat
Elvira ȚĂGANAȘ-PÂNTEA

MODUL SĂNĂTOS DE VIAȚĂ

Netrecătoarele pasiuni

Fiorul sportului, dacă de mic te cuprinde, te însoțește viața întreagă. Este un adevăr incontestabil, o axiomă valabilă, în egală măsură, atât pentru atleții de mare clasă, care urcă sus, pe podiumul de premiere al unor competiții de anvergură, aducând medalii strălucitoare țării noastre și în onoarea cărora răsună frecvent acordurile înălțătoare ale imnului național, și se ridică pe catarge tricolorul, cât și pentru oamenii de rând, care preferă exercițiul fizic și mișcarea din simplul motiv că vor să fie sănătoși, într-o bună condiție fizică, dar și mentală.

Nicolae Manea din Țânțărenii Teleneștilor este un adept fervent al unui asemenea stil de viață. Pasiunea sa pentru sport tot din copilărie vine. Frumoasa noastră copilărie, petrecută de destinatarul și autorul acestor rânduri împreună cu numeroșii lor semenii în întinsa și atrăgătoare luncă a Răutului, care se așterne, ca o carte deschisă, în fața satului răzășesc, cocoțat pe o colină, de unde ți se dezvăluie, în toată grandoarea, încântătoare priveliște ce duce hăt departe, bucurând ochiul. O luncă vastă cu neuitatele sale izvoare de sub delușor, cu apa lor cristalină și răcoritoare, dispărute, din păcate, între timp, lunca noastră dragă, plină cu fel de fel de vietăți, care ne atrăgea ca un magnet și în care ne aflam mai tot timpul liber. Eram zburdalnici și

ștrengari. De cum se iveau primele fricele de iarbă, ne prindeam avan în nedespărțite jocuri ale copilăriei: de-a matca (oia), de-a țurca, de-a prinselea, de-a războiul, de-a trânta, dar și de-a băza... Jucam și fotbal, băteam mingea până ne alunga acasă întunericul.

Dar fotbalul ca fenomen, ca activitate organizată, a început în sat odată cu construirea stadionului în valea Răutului. Meritul tinerilor din generația atinsă de aripa sângeroasă a celui de-al Doilea Război Mondial, de cei născuți în vremuri de restriște, ani grei, terribili, care au adus în Moldova mari nenorociri: zeci de mii de morți și mutilați în bătălii, arestări, amenințări, percheziții, foamete organizată, deportări, colectivizare forțată. Incredibil, cum de a

supraviețuit, totuși, poporul nostru acestor situații, ce păreau practic fără scăpare! Tari, în împrejurări grele, au fost buneii și părinții noștri! În ciuda regimului străin, oamenii își vedeau de treburi. Munceau, făceau tot posibilul ca să-și crească și să-și educe copiii. Aceștia, la rândul lor, pe lângă ajutorul acordat părinților, își aveau micile lor bucurii, jocuri, printre care și fotbalul.

Amenajarea stadionului a fost o sărbătoare și pentru cei mici, și pentru cei maturi. Trei entuziaști, Dumitru Popa, Zaharia Căpățână și Mișa Șova, au efectuat marcajul. Au făcut-o

ca veritabili profesioniști, încât cei de la Asociația Sportivă Benevolă „Colhoznicul”, veniți cu controlul, n-au semnalat nicio abatere de la reguli. Apropo, respectiva Asociație republicană a atins rezultate deosebite pe când era condusă de Grigore Popovici, consăteanul nostru, care s-a aflat la leagănul sportului moldovenesc. Stadionul a fost construit cu eforturi comune. S-au procurat echipamentul necesar, seturi de mingi, plase la porți. Din nucleul primei echipe, în afara de cei trei deja menționați, mai făceau parte Gicu Stratu, Ilie Oxenti, alți câțiva fotbaliști. Ei au fost deschizători de drum. Au alcătuit o familie unită. Au evoluat în cadrul întâietății raionului. Au avut prestații onorabile. Pe scurt, au fost un etalon, un model pentru toate generațiile de copii din sat, cărora le-au preluat pasiunea pentru sport în general și pentru fotbal în special. Prin dăruirea totală pe teren, prin caracterul și devotamentul lor deosebit pentru acest joc miraculos, ei ne-au motivat, ne-au învățat să iubim fotbalul, dar și viața. Ne-au învățat să fim corecți. Când ai noștri mai pierdeau uneori (așa e în fotbal, în sport, poți câștiga, dar la fel de ușor poți și pierde, uneori chiar pe teren propriu), noi băiețășii, supărați foc pe oaspeți, când încercam să-i „fluierăm” în clipele plecării, eram imediat puși la punct de titularii echipei noastre. Ei au știut să învingă corect, dar și să piardă cu demnitate. În cele aproape două decenii de activitate fotbalistică, ei au ținut în sat aprinsă flacăra, pasiunea, dragostea nemărginită pentru acest joc. Și astăzi, după atâta vreme, rămân vii în memoriile generațiilor care s-au perindat, meciuri întregi, secvențe, crâmpie din partidele lor de altădată.

Ce meciuri erau! Ce duminici frumoase! Cu fotbal veritabil, cu muzică, cu sunete fermecătoare de fanfară, care umpleau de armonie întreaga luncă a Răutului, cu Hora, care aduna toată suflarea localității. Revenind la fotbal, vom menționa îndeosebi jocul inspirat, reacția deosebită de care dădea dovadă portarul Mișa Șova, care făcea

minuni între buturi, salvând adeseori echipa de la goluri ca și făcute, precum și prestația strălucitoare în linia de atac a lui Gicu Stratu, care își năucea adversarii prin fentele și driblingurile sale, precum și a colegului său de linie, Dumitru Popa, care având mingea la picior, se desprindea fulgerător de rivalii săi și își încheia incursiunile ofensive, năvalnice cu goluri de o rară frumusețe, inclusiv de la distanță.

Au trecut ani de atunci. Mulți dintre fotbaliștii întâi mergători au plecat în lumea cealaltă. Vie rămâne amintirea despre ei în sufletele generațiilor următoare, vii rămân tradițiile moștenite de la ei. Pasiunea pentru fotbal cunoaște astăzi la Țânțărenii o manifestare intensă și durabilă, datorită edificării miniterenului cu acoperire sintetică, amenajat cu sprijinul Federației Moldovenești de Fotbal și prin eforturile lui Dumitru Stoica, primarul localității, un fotbalist înflăcărat și un bun conducător, și prin strădaniile neobosite ale lui Nicolai Ambrosi, unul dintre cei care au pus fundamentul Mișcării Olimpice în Republica Moldova. Deschiderea arenei s-a transformat într-o frumoasă sărbătoare.

Despre toate astea am discutat pe îndelete, în câteva ore de răgaz, cu Nicolae Manea, la el acasă, într-un splendid miez de toamnă, după ce gospodarul își pusese în ordine toate treburile și lucrările agricole. Nicolae provine dintr-o familie de oameni simpli, cu patru copii. De la părinți a moștenit, în primul rând, dragostea față de satul natal, față de muncă, stima față de oameni. Tatăl său, nea Vasile, a fost o fire echilibrată, binevoitoare. Un om cumpătat, modest, care se bucura de stima și respectul tuturor sătenilor. A deținut mai multe funcții, inclusiv cea de locțiitor al directorului de „sovhos”, responsabil de partea gospodărească. Era și un bun frizer, meserie pe care a preluat-o și fiul său Nicolae. Acestuia, la rândul lui, încă din școală i-a plăcut sportul. Juca fotbal, handbal, volei, tenis de masă. O pasiune specială a sa a fost și este ridicarea greutăților, a halterei, de care nici astăzi, ajuns la venerabila vârstă de 72 de ani, nu se desparte. A

avut noroc, la fel ca și colegii săi din cele două clase paralele, de profesori veritabili, iubitori de frumos și de sport. Tatiana Doibani, profesoară de istorie și directoare de școală, i-a scos în lume prin excursii la Nistru, în Carpați, la Marea Neagră.

Spiru Filip, un alt pedagog și director al școlii, însoțea la toate întrecerile zonale, raionale, republicane echipele și pe cei mai buni sportivi ai instituției pe care o conducea, iar Maria Popa, pe când era directoare a liceului, pune la dispoziția celor mai buni sportivi sala de sport în timpul vacanțelor. Faptul că sute de elevi au îndrăgit mișcarea, exercițiul fizic și modul sănătos de viață este și meritul incontestabil al bunilor profesori de educație fizică, Gheorghe Jurjiu și Gheorghe Pranițchi. Ei se aflau tot timpul printre copii, în sală sau pe terenurile de sport. Lecțiile lor erau judicios concepute și realizate, de o densitate motrice și cu randament înalt. Erau lecții vii, interesante, spre bucuria și entuziasmul elevilor. Ar mai fi de adăugat că Gheorghe Jurjiu a fost desemnat printre purtătorii Torței Olimpice, cu ocazia JO din 1980 de la Moscova.

Timp de 12 ani din întreaga sa activitate de muncă, Nicolae Manea a deținut funcția de metodist de sport în satul natal. A organizat și desfășurat în acest răstimp numeroase competiții. În toate aceste activități a dat dovadă de spirit de inițiativă și de organizare în atragerea elevilor, dar și a întregului tineret al localității, în acțiuni sportive. De o popularitate deosebită se bucură în sat întrecerile la lupta națională „Trânta”, care încununează toate sărbătorile din localitate. De aici au răsărit o serie de tineri care au devenit campioni naționali și premianți la diferite competiții internaționale. Spre exemplu, Alexandru Garștea a cucerit titlul de campion al Moldovei printre recruți la ridicarea greutăților, iar Gheorghe Costin, lupte libere, elev la Liceul Republican cu Profil Sportiv, multiplu campion național, s-a învrednicit de medalia de bronz la Campionatele Europene de cadeți și de una de argint la o altă ediție a Europeanelor, rezervată juniorilor.

În afară de sport, Nicolae Manea mai este preocupat de enigmaticele meteorologice, are un registru special în care consemnează fenomenele naturii, zilele în care plouă sau durata perioadei de secetă, se interesează de plante ca remedii naturiste. Mai are grijă dânsul, ca frizer, de podoabele de pe cap ale consătenilor săi. Și nu numai ale acestora. Mai vin la el și clienți din alte localități. Într-un cuvânt, este un om cu o arie largă de preocupări. Sintetizând, Nicolae a fost și este un slujitor fidel și pasionat al sportului, un bun bunic pentru nepoții săi. Un promotor activ al modului sănătos de viață. Nu ne rămâne decât să-i urăm mulți ani și de acum înainte, spre binele său și al societății.

Pavel BRĂDESCU

Seminar metodologic pentru instructorii auto

Centrul Național de Educație Rutieră (CNER) din cadrul Centrului de Formare Continuă și Leadership al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” a desfășurat, la 8 decembrie, 2023, seminarul metodologic „Eficientizarea procesului de formare profesională a conducătorilor de vehicule, corelată cu standardul ocupațional instructor/instructoare conducere auto”.

Seminarul a avut drept scop sporirea nivelului competențelor generale și profesionale ale instructorilor auto și eficientizarea procesului de formare profesională a conducătorilor de autovehicule.

Evenimentul a debutat cu un cuvânt de salut vociferat de Anotolie DAICU, șef CNER, CFCL.

Agenda activității a cuprins subiecte de actualitate puse în discuție de Lilia BUIESTRU, consultant principal MEC și Denis ȚURCANU, administrator a școlii auto START:

- Competențele generale ale instructorilor auto;
- Competențele profesionale și corelarea cu sarcinile de lucru ale instructorilor auto, necesare în procesului de formare profesională a conducătorilor de vehicule;
- Atribuțiile și sarcinile de lucru ale instructorilor auto;
- Criterii de realizare a activităților asociate competențelor profesionale în activitatea de instruire în conducerea autovehiculelor;
- Tendințe și preocupări de viitor etc.

O inițiativă inovatoare a profesorilor de istorie din raioanele Cantemir și Ungheni

„Orice localitate își are istoria ei, are o vechime în timp și spațiu, are personalitățile ei, are Oameni, Locuri, Fapte, cu care se poate mândri”, avea să specifice în pagina sa de Facebook Direcția Generală Învățământ Cantemir. Rolul profesorului de istorie este să le descopere, să încerce să le pună în valoare, să-i facă pe elevi să le conștientizeze însemnătatea, să fie interesați și mândri de comunitatea locală. Numai cunoscând istoria locală ne cunoaștem mai bine pe noi înșine, învățăm să fim mai buni, să apreciem valorile neamului, ne dezvoltăm spiritul patriotic.

Fiindu-le provocată curiozitatea față de trecutul local, elevii vor culege informații prețioase de la bunici, vecini sau părinții lor, care se vor face punte între copii și strămoși, relatând fapte ale eroilor, ale oamenilor al căror sânge le curge prin vene, simțind, astfel, strânsa legătură cu neamul strămoșesc.

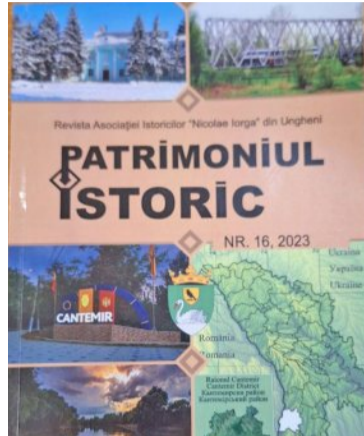
Abordarea evenimentelor, fenomenelor și personalităților prin prisma localității natale contribuie nu doar la o înțelegere și percepere mai bună a lor, dar și la identificarea elevilor în raport cu comunitatea din care fac parte, înțelegerea specificului localității și educarea unui sentiment de mândrie de apartenență la această comunitate.

„Trecutul de lângă noi, oglindit prin Patrimoniul Cultural Local” - acesta a fost genericul seminarului metodic-practic interraional cu profesorii de istorie din raioanele Cantemir și Ungheni, activitate ce a avut loc recent în incinta Instituției Publice Gimnaziul „Mihai Eminescu” din orașul Cantemir.

Seminarul s-a desfășurat conform Planului de activitate al Direcției Generale Învățământ Cantemir, în scopul formării profesionale a cadrelor didactice și a unui schimb de experiență între colegii de breaslă din două raioane de la centrul și sudul Republicii Moldova - Cantemir și Ungheni.

Celor 58 de participanți, profesori de istorie din raioanele Cantemir și Ungheni, le-au fost aduse la cunoștință cele trei obiective ale seminarului:

1. Identificarea și analiza oportunităților și dificultăților legate de predarea istoriei locale în cadrul lecțiilor de istorie;
2. Realizarea schimbului de experiență privind valorificarea elementelor de istorie locală în cadrul lecțiilor de istorie și strategiile de facilitare a înțelegerii juste de către elevi a proceselor istorice desfășurate în locurile natale;
3. Evaluarea conținuturilor materialelor didactice la cursul de Istorie locală din perspectiva formării și dezvoltării la elevi a spiritului civic și atitudinii de conștientizare a valorilor trecutului.

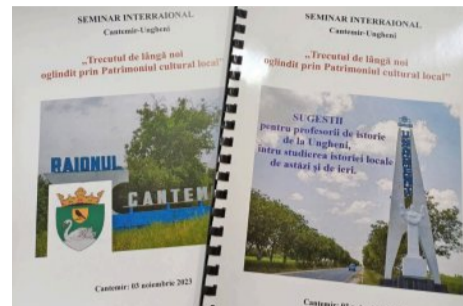

Cu un cuvânt de „Bun venit”, oaspeții au fost întâmpinați în fața gimnaziului de către șefa Direcției Generale Învățământ Cantemir, Tatiana Cechir, și de managerul instituției-gazdă Ecaterina Enciu.

Animatorul și sufletul activității a fost Nadejda Coloman, șef adjunct al DGÎ Cantemir.

Cu o suită de dansuri în stil popular a bucurat sufletele profesorilor de istorie din cele două raioane colectivul de elevi din localitatea Cociulia.

Seminarul a prezentat unele produse/ rezultate vizibile/ practice, realizate atât de elevi, cât și de profesorii din instituțiile publice din cadrul raionului Cantemir, cum ar fi: „Descoperim eroi în localitate la noi” (Natalia Pirciu / Natalia Obreja - Liceul Teoretic „Nicolae Mihai”, com. Ciobalaccia), „Personalități istorice” (Ana Chiurpea - de la aceeași instituție), „Magia ce-

ramicii Cucutene” (Aurelia Răileanu - IP Gimnaziul „Mihai Eminescu”, com. Baimaclia), „O succintă istorie a comunității și cimitirului evreiesc din Baimaclia” (Ana Glibiciuc / Alexandru Sirbu), „Viața continuă” (Ana Coroi, Liceul Ciobalaccia), „Obiceiurile din satul natal, rămase din strămoși. Tradiții ale comunității bulgare” (Cristina Profir - IP Stoianovca).

Un alt produs extraordinar a fost lansarea revistei „Patrimoniul istoric”, numărul 16, publicație a Asociației Istoricilor „Nicolae Iorga” din Ungheni, patronată de Corneliu Prepeșă, specialist principal, Direcția Educație Ungheni - număr dedicat în exclusivitate istoriei locale a raionului Cantemir, conținând lucrări ale mai multor elevi și profesori privind trecutul și prezentul localităților din raionul Cantemir.

O surpriză-cadou din partea subsemnatului și a dlor Nadejda Coloman și Lidia Butmalai a fost o donație pentru colegii din raionul Ungheni a unei plachete de versuri, cu un conținut istorico-geografico-toponimic privind 58 de localități din raionul Ungheni.

„Prin ea (istoria locală - n.n.) descoperim, surprinși cu toții, nu numai că suntem, dar că și am fost și că mai fi-vom”

(Nicolae Dabija)

În acest context, menționăm că în cadrul activității a fost inaugurată o expoziție de cărți și de postere privind istoria locală a comunităților din raionul Cantemir.

În fața auditoriului cantemirean și unghenean a venit echipa reprezentată de Asociația Oșbească „DVV Internațional Moldova” și Asociația Națională a Tinerilor Istorici din Moldova (Aliona Badiu, coordonator de proiect), care ne-au instigat pe noi, profesorii de istorie din cele două raioane, să participăm împreună cu elevii la un nou proiect: - „Cercetarea fenomenului propagandei în sec. XX; abordări conceptuale, metodologice și practice”.

Activitatea s-a încheiat cu vizita la cimitirul Eroilor din Țiganca, în cadrul căreia Vasile Burduja, preot paroh al bisericii „Sfântul Dumitru și Toți Sfinții Români”, protopop de Cantemir și Tigheci, a adus un omagiu eroilor români căzuți la datorie pe câmpul de luptă, la Capul de Pod Țiganca, în vara anului 1941, pentru reîntregirea Neamului și a Țării, pentru libertatea și credința tuturor românilor. Părintele Vasile Burduja a prezentat și un scurt istoric al cimitirului și a mănăstirii edificate pe teritoriul acestui cimitir.

Părintele Serafim Codați a mulțumit ansamblului folcloric „La izvoare” din comuna Țiganca, care a interpretat mai multe cântece religioase și patriotice, precum și profesorii de istorie din raioanele Cantemir și Ungheni, transmitându-le un cuvânt de binecuvântare din partea Preasfințitului Părinte Veniamin, Episcopul Basarabiei de Sud.

Alexandru SÎRBU, profesor de istorie, grad didactic superior, IP Gimnaziul „Mihai Eminescu”, com Baimaclia, raionul Cantemir

MANUALUL DE ISTORIE A ROMÂNILOR ȘI UNIVERSALĂ PENTRU CLASA A IX-A (EDIȚIA 2023)

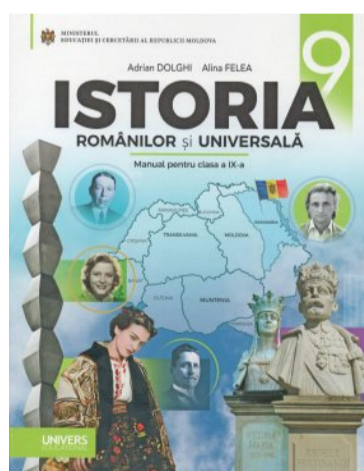
Manualul dedicat studierii istoriei contemporane de către elevii din clasa a IX-a reprezintă ultima noutate editorială din palierul materialelor didactice actualizate și adaptate conform noilor prevederi curriculare. Elaborat la un interval de 10 ani față de ediția precedentă (2013), prezentul mijloc didactic reflectă în conținutul său cele mai importante evenimente din ultimul deceniu, care au jucat un rol deosebit în parcursul istoric, politic, social, economic și cultural al Republicii Moldova.

Manualul îi are în calitate de autori pe dr. Adrian Dolghi și dr. hab. Alina Felea (ambii cu o bogată experiență în domeniul elaborării suporturilor didactice pentru ciclul gimnazial și preuniversitar la disciplina *Istoria românilor și universală*), iar drepturile asupra ediției sunt deținute de editura „Univers Educațional”. Înmunând 212 pagini, conținutul parcursului didactic expus în manual „urmează cadrul de învățare ERRE - Evocare, Realizarea Sensului, Reflecție, Extindere”. Criteriile care au stat la baza elaborării manualului școlar au fost enunțate anterior în săptămânalul *Univers Pedagogic Pro*, nr. 36 (872) din 12 octombrie 2023.

Conținutul lucrării este alcătuit din 7 unități de învățare, care se încheie cu evaluare. Per total, în manual sunt expuse 43 de subiecte propuse pentru studiu, 2 exemple de teme pentru activitățile de învățare în bază de proiect - *Dezbaterea: Rolul femeii în viața publică din localitate (politică, econo-*

mie, cultură, știință etc.); Personalități marcante din localitate, precum și sugestii metodologice în vederea elaborării posterului și articolului de ziar. Textul temelor supuse învățării sunt însoțite de elemente suplimentare, care au rolul de a forma competențele specifice disciplinei. Astfel, rubricile intitulate: *argument, ideea principală, vocabular, timp istoric, spațiu istoric, documentar, studiu de caz, cronică ilustrată, portret istoric, conexiunea cu prezentul, laboratorul competențelor* vin să faciliteze procesul de predare-învățare-evaluare a conținutului studiat.

Din categoria surselor vizuale, în cuprinsul manualului depistăm hărți, cărți poștale, timbre, postere, fotografii, caricaturi, afișe publicitare etc. Sursele scrise (care ocupă un loc important în procesul efectuării unei analize pertinente a temei) sunt: documentele, diagramele, tabelele cu date statistice. Astfel, tipurile de surse enunțate anterior contribuie la formarea competențelor

elelor din clasa a IX-a, pentru a fi capabili să rezolve subiectele existente în conținutul testului din cadrul examenului de absolvire a gimnaziului (cu preponderență itemii din cadrul subiectului I care înglobează analiza a 4 surse diferite prin specificul și modul lor de abordare). În premieră, rubrica *Personalități istorice* conține biografia istoricului și politicianului Alexandru Moșanu (1932-2017), care a participat activ la mișcarea de renaștere națională și a avut o contribuție decisivă la elaborarea unor acte legislative privind simbolurile naționale ale Republicii Moldova.

Elementele de noutate care însoțesc conținutul manualului vizează

existența temelor noi, care reflectă, în special, evoluția istorică a spațiului național în ultimii 30 de ani. Subiectul intitulat *Republica Moldova la Etapa actuală* pune în discuție evoluția politică a tănărului stat, viața social-economică, precum și relațiile externe ale Republicii Moldova. În cuprinsul temei amintite, autorii pun accentul pe gravitatea fenomenului corupției care a afectat puternic dezvoltarea economică a statului. Această abordare permite realizarea unei punți de legătură dintre disciplina *Istoria românilor și universală* și *Educație pentru societate*, în vederea asigurării criteriului interdisciplinar (element încurajat de prevederile Curriculumului actualizat din 2019). Prin urmare, la sfârșitul clasei a IX-a elevul va putea „să aprecieze nivelul de manifestare a responsabilităților cetățenești în societatea contemporană, demonstrând cultură civică” [*Curriculum la istorie*, 2019].

Un compartiment aparte din istoria Republicii Moldova este *Războiul de pe Nistru*. Pentru studierea evenimentului în cauză, autorii manualului i-au alocat un volum de 4 pagini (spre deosebire de ediția precedentă a manualului de istorie, acolo unde, *Conflictul de pe Nistru* este abordat pe 2 pagini). Acest fapt demonstrează încă o dată gravitatea acestei acțiuni belicoase și consecințele pe care le are până la etapa actuală pentru Republica Moldova.

Necesitatea studierii mai aprofundate a conflictului care a avut loc în *annus horribilis* (1992) rezidă din tendințele Republicii Moldova de aderare la comunitatea UE, iar plaga de la Nistru reprezintă unul dintre impedimentele majore care îngreunează menținerea vectorului european.

Conchidem, într-un final, că editarea unui manual actualizat, în strânsă concordanță cu prevederile Curriculumului național la istorie din anul 2019, va facilita realizarea optimă a parcursului didactic și abordarea unor subiecte actuale care vizează societatea în care se dezvoltă tânăra generație de cetățeni activi și responsabili. Organizarea subiectelor supuse învățării într-o modalitate accesibilă, prezența unui spectru bogat în materie de surse vizuale și scrise vor contribui la pregătirea mai eficientă a elevilor din clasa a IX-a pentru examenul de absolvire a treptei gimnaziale.

Alexandru MOLCOSEAN, profesor de istorie, grad didactic II, LT „B. P. Hasdeu”, mun. Bălți;

Viorel BOLDUMA, profesor de istorie, grad didactic I, IP Centrul de Excelență în Construcții din Chișinău

Unirea martirilor cu poeții-tribuni

La 1 decembrie, în incinta Centrului Academic Internațional „Mihai Eminescu” din Chișinău, au fost omagiați 10 poeți de expresie patriotică românească, plecați la cele sfinte: Mihai Eminescu, Alexie Mateevici, Grigore Vieru, Nicolae Dabija, Leonida Lari, Adrian Păunescu, Ion Vatamanu, Dumitru Matcovschi, Andrei Strâmbeanu și Steliana Grama, în cadrul spectacolului literar-muzical „Prin Poezie făptuim Unirea!”.

Omagiul a fost prezentat de către 10 poeți-tribuni contemporani: Ștefan Sofronovici, Veronica Bumbu, Cristian Andronic, Doina Dabija, Eugenia Bulat, Geta Lipovanciu, Diana Sava Daranuța, Lidia Grosu, Veronica Pîrlea-Conovali și subsemnatul, care au prezentat câte o poezie a unui poet-tribun plecat la strămoși, vorba lui Grigore Vieru, și câte o poezie-creație proprie.

La inaugurare, Elena Dabija, directorul Centrului, a menționat că evenimentul reprezintă un pod a două generații și i-a îndemnat pe toți cei prezenți să cânte, în mod solemn, cele două imnuri de stat - ale României și Republicii Moldova.

Prin acest „magistral proiect, durut până la lacrimi”, se dorește a da exemplu cum nu trebuie să se urască poeții, cum nu trebuie să se invidieze reciproc, dar să se iubească și-n viața pământească, și-n cea profund cerească.

O idee deosebit de inspirată este evenimentul acesta, în care martirii de

ieri se unesc așa de frumos cu poeții-tribuni de azi, a menționat acad. Mihai Cimpoi, moderatorul spectacolului. Ideea Unirii a fost ideea ideilor și imperativul imperativelor. De la poezii Văcărești, primii poeți români, vin toți poeții importanți să scrie într-un „creșterea limbii românești și-a Patriei cinșire”. În Unire e Puterea, vorba lui Eminescu, în momentele cruciale poezia chiar unește oamenii, nouă nerămânându-ne decât să dăm mână cu mână, precum scria Alecsandri, iar versul lui fiind astăzi mai actual ca oricând. Noi, românii, suntem în necesitate istorică de a scrie poezie patriotică, așa cum și americanii, după ce le-au fost distruse turnurile-gemene, au început să scrie și poezie patriotică, a adăugat lărgeanul Mihai Cimpoi.

„Doina” lui Eminescu a fost declamată de Ștefan Sofronovici, patriotul ce rămâne pe baricadele vremii, cu același dor nepotolit de reUnire.

Alexie Mateevici, cel de-al doilea poet național, a fost evocat de Veronica Bumbu, reamintindu-ne că basarabienii, de nu vor căuta și afla, din rândurile lor, un prooroc, rămâne-vor fără noroc.

Tânărul poet Cristian Andronic din Ciulucanii Teleneștilor, autorul sintagmei „Ochii neamului meu—ochii lui Dumnezeu”, l-a omagiat pe Grigore Vieru, prin „Legământ”-ul său, consacrat lui Mihai Eminescu.

Doina Dabija a recitat din creația poetului și tatălui său Nicolae Dabija, autorul editorialului „O zi ca o Țară” din săptămânalul „Literatura și Arta”, lucrarea „Săracă Țară bogată” (*Mai și cânti, trasă pe roată*).

Leonida Lari, poetă a Cetății, a fost omagiată de Eugenia Bulat prin poezie și amintiri răvășitoare despre cea care a trebuit să buciume și pentru Țara reîntregită de Măine.

Geta Lipovanciu a cântat poezia reîntregitoare a lui Adrian Păunescu, cel care „a purtat Basarabia în inima lui”. Starea în care ne-am aflat a fost aidoma celei de pe timpul Cenaclului „Flacăra”.

Diana Sava Daranuța l-a readus printre cei prezenți pe bucovineanul tribun Ion Vatamanu, care a știut ce vor scriitorii din perioada 1989-1991.

Lidia Grosu a remarcat poezia combativă a lui Dumitru Matcovschi, prin care „a știut zborul înalt, dorul și plânsul”.

Veronica Pîrlea-Conovali a evidențiat calitatea de poet-tribun a lui Andrei Strâmbeanu, care a scris: „Frunză verde de pe rană./Ard-o focul, soartă grea!/Basarabie orfană,/Tu ești România mea!”.

Subsemnatul, am recitat poezia „Noapte... în Danemarca” a Steliane Grama, făptură care a venit și a plecat din lumea aceasta ca o sfântă, văzând în jurul ei totdeauna doar oameni buni și geniali, în timp ce trăia o suferință inimaginabilă!

Pe tot parcursul Spectacolului literar-muzical, dedicat Zilei naționale a României, au răsunat cântecele de înflăcărare spirituală românească, compuse și interpretate de folkistul și omul de cultură Victor Buruiană pe versuri de Dumitru Matcovschi, Vasile Romanciu, Steliana Grama și Victor Buruiană. Poezia socială, poezia protestatară, care dă aripi unui neam, ca să persevereze într-un Ideal, a fost la ea Acasă!

La sfârșit au mai luat cuvântul: dr. Dumitru Apetri, prozatoarea Valeria Florea-Dascăl, actorul Vasile Fotescu.

Evenimentul, la care au participat și studenți de la Colegiul Național de Coregrafie, și de la Colegiul de Ecologie, va continua în anul 2024, cu ediția a II-a, la care vor fi omagiate alte 10 nume de personalități de către alte 10 nume de artiști contemporani.

Traian VASILCĂU,
scriitor,
cercetător științific,
Centrul Academic
Internațional
„Eminescu”

Formabilii de la programele de recalificare studiază Metodologia educației pentru limbaj și comunicare

Cadrele didactice înscrise la programul de recalificare al Centrului de Formare Continuă și Leadership, finanțat de Ministerul Educației și Cercetării, specialitatea Pedagogie Preșcolară, participă la activitățile din cadrul cursului *Metodologia educației pentru limbaj și comunicare*.

În contextul asigurării implicării active, formatoarea Nadejda Baraliuc, dr., lector universitar, a realizat un schimb de bune practici, abordând situațional tehnici utilizate în predarea și învățarea limbajului, dar și conținuturile propuse pentru studiu:

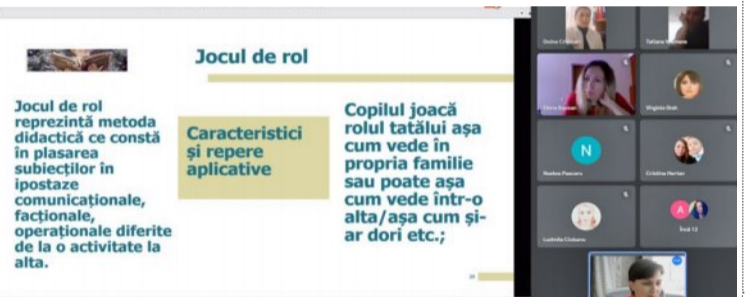
- strategii de abordarea a textului literar;
- aplicarea principiilor de indivi-

dualizare și diferențiere a instruirii;

- dificultăți și deficiențe în abordarea textului literar în preșcolăritate.

Cadrele didactice din grupa 6 și-au exprimat recunoștința, apreciind impactul cursului, a activităților din cadrul programului.

Departamentul Educație timpurie și Învățământ primar al CFCL monitorizează asigurarea satisfacției formabililor din program, prin implicarea specialiștilor în domeniu, angajați ai departamentului, precum și organizarea altor activități la solicitarea formabililor.

Crearea unui mediu educațional incluziv pentru elevii cu CES

Reprezentanții Organizațiilor Locale de Specialitate în Domeniul Învățământului din republică au fost invitați să participe la o nouă sesiune de discuții care a vizat *Aspecte privind individualizarea procesului educațional la Limba engleză pentru elevii cu cerințe educaționale speciale*. Activitatea a fost moderată de Tatiana Lungu, director adjunct al Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică.

Prin adoptarea unei abordări individualizate și atente la nevoile specifice ale elevilor cu CES, se poate crea un mediu educațional incluziv și eficient în procesul de învățare a Limbii Engleze. Fiind crucială pentru elevii cu CES, individualizarea procesului educațional la Limba Engleză constituie asigurarea unei educații adecvate și adaptate nevoilor lor. În acest context, este recomandată evaluarea individuală a nevoilor acestor elevi, respectivul pas ajutând la identificarea punctelor forte și a dificultăților specifice legate de învățarea limbii engleze. De asemenea, este importantă planificarea individualizată, care include obiective de învățare adaptate, strategii de predare personalizate și metode de evaluare adecvate, dar și resurse, materiale adaptate. Totodată, e importan-

tă comunicarea eficientă cu părinții și specialiștii, pentru a împărtăși informații, a actualiza progresele și a beneficia de feedback. Pentru a acorda sprijin suplimentar acolo unde este necesar, este recomandată colaborarea cu psihologii școlari sau terapeuții. Pentru monitorizarea progreselor în mod regulat, este necesară evaluarea continuă și ajustarea planurilor de învățare.

Menționăm că activitatea a fost desfășurată în cadrul Programului de formare „Monitorizarea calității predării limbii engleze”, implementat, în perioada septembrie 2023 - iunie 2024, în baza acordului de colaborare dintre Centrul de Formare Continuă și Leadership al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău și Corpul Păcii al SUA.

ANUNȚ

Direcția Învățământ, Tinret și Sport Râșcani anunță concurs pentru ocuparea funcției de director în:

- **Instituția Publică Liceul Teoretic „Eugen Coșeriu”, s. Mihăileni.**

Actele vor fi depuse la Direcția Învățământ, Tinret și Sport Râșcani, bir. 29, până la data de **11 ianuarie 2024, ora 17.00**.

Informații suplimentare găsiți pe pagina web a direcției:

<https://riscani.educ.md/>

Bibliografia concursului poate fi accesată la adresa electronică:

<http://ctice.gov.md/testarea-directorilor/resurse/>

Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et 4

E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Comanda nr. 10400.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

RESPONSABIL DE EDIȚIE ▶ Oxana Parașciuc

REDACTOR PRINCIPAL ▶ Nicolae Jantic

REPORTERI ▶ Iulian Bogatu,

Silvia Țurcan

CORECTOR ▶ Elvira Țăganaș-Pântea

MACHETATOR ▶ Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>